

Ступчук Яна,
Здобувач вищої освіти 3 курсу
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник: **Лаврук О.С.,**
канд.екон.наук, доцент кафедри менеджменту,
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

Україна як суверенна держава знаходиться у стадії глибоких економічних реформ з метою побудови соціально орієнтованої ринкової економіки. Ринкова економіка формується і розвивається як органічна єдність багатьох ринків: землі, капіталу, житла, товарів, послуг, робочої сили, тощо. Ринок праці є невід'ємною складовою частиною загальноекономічного ринкового механізму. Він характеризується як одне з найбільш складних соціально-економічних явищ суспільства, де відбиваються всі сторони його життєдіяльності, проявляється вся різноманітність його інтересів та протиріч. Тому процес його функціонування постійно знаходиться у колі зору держави, оскільки відтворення такого товару, як робоча сила – це відтворення трудових ресурсів і в цілому продуктивних сил суспільства [1 с. 10]. У зв'язку з цим виникає потреба здійснення активної політики в області зайнятості, яка включає в себе соціальний захист населення від безробіття на основі зростання зайнятості і підвищення життєвого рівня населення.

Вченими науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки і Науково-дослідного інституту соціального захисту населення виділено такі етапи соціальної політики [2], які за факторами періодизації можна, на наш погляд використати і для оцінки розвитку ринку праці України. Перший етап - до 1991 року - характеризується низькою ціною робочої сили та застосуванням моделі соціальної "зрівнялівки". "Специфічний товар - робоча

сила - піддається жорсткій дискримінації" .

Другий етап (1992-1994) характеризується спробою впровадження концепції цінової лібералізації, в результаті якої не тільки не вдалося побороти дискримінаційне ставлення до робочої сили, поглибились вартісні деформації в економіці. За оцінками експертів Світового банку 25% ВВП витрачалось на соціальні потреби. У 1992-1993 рр. приблизно дві третини населення отримували допомогу від держави, що стало тягарем для державного бюджету, та не мотивувало до продуктивної праці.

На третьому етапі розвитку ринку праці (1994-1996 рр.) було відновлено міжгалузеві співвідношення заробітної плати. Проводилось стримування необґрунтованого зростання заробітної плати, непов'язаного із відповідним підвищенням рівня виробництва.

На четвертому етапі розвитку ринку праці, що почався в 1997 році основними завданнями, на думку вчених є: боротьба з бідністю та формування середнього класу, наближення національного законодавства до європейських стандартів, переорієнтація соціальної політики на сім'ю [3, с.19].

Зважаючи на ситуацію, що склалася, необхідно створити передумови для істотного підвищення мобільності робочої сили шляхом належної професійно-освітньої підготовки робочої сили відповідно до поточних та перспективних вимог економіки та створення реального ринку праці. Все це потребує розробки механізму збільшення масштабів та розширення напрямів освіти дорослого населення, своєчасної підготовки та перепідготовки зайнятої робочої сили; модернізації професійної освіти, належне її технологічне оснащення і відповідність потребам ринку праці; істотно збільшити масштаби професійної підготовки та перепідготовки безробітних [4, с. 15–21]. Також важливими заходами стануть: вдосконалення системи оплати праці; розширення можливостей отримання населенням офіційних основних і додаткових доходів; соціальна підтримка окремих груп населення; підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили; запобігання зростанню безробіття через створення робочих місць за рахунок різних джерел фінансування;

впровадження механізмів звільнення і перерозподілу, реструктуризації економіки і піднесення вітчизняного виробництва; запровадження досвіду провідних країн світу щодо підвищення рівня соціально-економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Антонио Аргандона Социальные измерения институтов рынка труда ASPE Working Paper Series Научные доклады. № 01/2002 [Електронний ресурс]. Доступний з: <http://www.aspe.spb.ru/WPAbstract.htm>
2. Волкова. Ринок праці. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 624 с.
3. Зборовська О. М. Фактори формування та розвитку трудового потенціалу агропромислових підприємств. Науковий вісник ЧДІЕУ. 2013. № 1 (17). С.110-117.
4. Лаврук О.С. Формування ринку праці молоді. Економіка АПК. 2001. №7. С. 100-103.
5. Лаврук О.С. Підходи до реалізації управління персоналом підприємства. Сучасний рух науки: тези доповідей VIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 3-4 жовтня 2019 р. Дніпро, 2019. Т.2. С.354-358.
6. Морозова О.А. Економічний механізм регулювання ринку праці молодих спеціалістів в Україні: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.03 / НДІІ М-ва економіки та з питань європейської інтеграції України. К., 2002. 19 с.
7. Формування ринку праці в Україні. Режим доступу: <http://ua.coolreferat.com/>
8. Шимченко Л.А. Ринок праці в Україні: проблеми та складнощі реформування. Економічний вісник університету : зб. наук. пр. учених та аспірантів. Вип. 10. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ev u/2011_17_1/Shimchenko.pdf .